

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

In II. III. IV. Præceptum De Juramentis, Votis, Observatione Festorum, & Jejuniorum, ac obligatione Pietatis & Observantiæ erga Majores: Charitate & Misericordia erga proximum. Pars III.

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio II. Obligatio Eleemosynæ corporalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60022)

levandi cessat jam possibilitas, & consequenter obligatio succurrendi. v. g. Non teneris pauperi cibum deferre, quem scis jam animam agere, aut fiscias à militibus in via rapiendum omne &c. Et ita in similibus. His ita generaliter positis circa obligationem benefaciendi, vel succurrendi proximo corporaliter, & spiritualiter: nunc ad specialia descendendum.

SECTIO II.

Obligatio Eleemosyna corporalis.

SUMMARIUM.

36. Eleemosyna definitio.
37. Est opus summè meritorium, satisfactorium, & impetratorium.
38. Ad quod homo ex præcepto divino naturali & positivo aliquando obligatur juxta rationem necessitatis aliena, & facultatis propria. Unde.
39. Obligatio dandi eleemosynam pendet, & metienda est à duobus, scilicet ex facultate propria, & necessitate aliena.
40. Usque ad n. 43. Quæ bona dicantur necessaria, vel superflua natura & statui.
43. Necessitas est triplex: extrema, gravis, communis.
44. Usque ad n. 48. resolvuntur quidam casus.
49. Proximo necessitate extrema laboranti tenetur quis succurrere sub mortali, non tantùm de superfluis, sed etiam de aliquibus necessariis statui. Unde.
50. Usque ad n. 55. resolvuntur varii casus.
55. Quando, & qualiter quis teneatur succurrere proximo in necessitate gravi.
56. Usque ad n. 60. exceptiones & casus varii.
60. Habentes bona simpliciter superflua natura & statui probabilissimè, etiam sub mortali teneri quandoque face-

re eleemosynam pauperibus communem tantum necessitate patientibus.

61. *Probatur variè Vsque ad n. 66.*

66. *Vsque ad n. 70 Exceptiones & casus.*

70. *Corollarium quoad divites.*

71. *Eleemosyna ordinariè solum fieri potest de bonis propriis & justis.*

72. *Exceptiones & casus Vsque ad n. 75.*

75. *Quando & qualiter eleemosynas facere possint uxores: &*

76. *Qualiter filii-familias de bonis parentum: Item*

77. *Qualiter servi, & ancilla de bonis Dominorum: ac*

78. *Qualiter Religiosi de bonis Monasterii: &*

79. *Corollarium.*

36 **E**leemosyna definitur à S. Thoma 2. 2. q. 32. a. 1. *Opus, quo datur aliquid indigenti ex commiseratione propter Deum.* Non enim consideratur hic eleemosyna, seu beneficentia in proximum, quatenus præcisè est actus misericordiae, virtutis moralis, compatiens miseriae proximi, præcisè ratione communicationis naturae; sed consideratur præcipuè, ut est actus imperatus Charitatis Theologicae proximo benevolentis, ac beneficientis, & consequenter etiam ejus misericordiam condolentis, ac pro posse sublevantis *propter Deum*, seu quatenus proximus miser est aliquid Dei, divinam bonitatem participans: adeoque quatenus opera misericordiae à Charitate imperantur, atque apud DEUM meritoria sunt. Quod valde notandum, & plebi explicandum est, ne operum misericordiae meritum, & mercedem amittant. Hic certa aliqua præsupponenda sunt.

Pri-

Primum Certum.

Certum est eleemosynam quàm maximè esse in³⁷ consilio, utpote opus summè meritorium, DEO gratissimum, maximè satisfactorium, & impetratorium, quo nihil sæpius in Scripturis commendatur, eique præstantissimi apud DEum effectus tribuuntur, & specialiter etiam remissionis peccatorum. Tobix 4. *Quoniam eleemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras.* Ibidem 12. *Quoniam eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, que purgat peccata, & facit invenire misericordiam; & vitam aeternam* Eccles. 3. *Eleemosyna resistit peccato.* Danielis 4. *Peccata tua elemosynis redime.* Et ipse Christus Luc. 12. *Quod superest: date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.* Et alibi sæpissimè. Ubi tamen sciendum, eleemosynam non habere vim remittendi peccata per se infallibiliter: neque ex opere operato, ut Sacramenta; neque ex opere operantis, ut amor DEI super omnia, & contritio perfecta: ut constat ex illo 1. Corinth. 13. *Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas &c. Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Et tandem hæreticum esset dicere, eleemosynam sine poenitentia remittere peccata. Dicitur ergo eleemosynam remittere peccata duobus modis: 1. Per accidens, & infallibiliter ratione adjunctæ Charitatis, quando scilicet subvenitur proximo ex actuali amore Dei super omnia, seu propter Deum super omnia dilectum; ut notant DD. cum *S. Thoma cit.* 2. Impetra-

petratoriè per se quidem, non tanmen infallibiliter: quatenus homo etiam peccator per eleemosynam debitè frequentatam, impetrat auxilia gratiæ actualis; quibus plerumque efficaciter juvatur, & movetur ad conversionem, pœnitentiam, & justificationem, juxta illud Christi Matth. 5. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Et constat ex exemplis Sacræ Scripturæ, ut de Cornelio, Centurione, & aliis.

Secundum certum.

38 **C**ertissimum est de Fide, etiam Præcepto Divino naturali & positivo obligari hominem ad quandam aliquando eleemosynam juxta rationem necessitatis alienæ, & facultatis propriæ. Omnes, Præceptum naturale continetur generali illo principio Legis naturæ. *Quacunque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Quilibet autem in vera necessitate constitutus optimo jure naturæ, seu, ut vocant, jure poli, vult & exigit sibi subveniri ab habente facultatem: ergo &c. Præceptum positivum autem præter mandatum: *Diliges proximum tuum, sicut teipsum:* frequenter & severè fertur in scripturis. Proverb. 21. *Qui obdurat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.* Eccles. 4. *Eleemosynam pauperis ne defraudès:* quasi dicat, quia ei jure debes. Ezech. 16. *Hac fuit iniquitas Sodoma sororis tue, superbia, saturitas panis, & abundantia &c. & manum egeno & pauperi non porrigebant.* Joan. 3. in Assert. præcedenti cit. ac alibi sæpissime. Sed

Sed omnium gravissimè Christus ipse Lucae 16. in Parabola Epulonis : ac Math. 25. *Venite benedicti &c. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare &c.* Et contra. *Item maledicti in ignem aeternum &c. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare :* & consequenter omnes species eleemosynæ, seu misericordiæ corporalis enumerans, pœnam æternam damnationis, utique solis peccatis mortalibus debitam, impiis ab solum defectum eleemosynæ in tremendo judicii die infligendam denuntiat. Ergo præcepto divino naturali, & positivo etiam sub mortali obligatur homo ad dandam quandoque eleemosynam : utique tamen, juxta modum facultatis suæ, & necessitatis alienæ. Nam :

Tertium certum.

Certum est obligationem eleemosynæ corporalis à duobus pendere, & metiendam esse, à *necessitate aliena, & facultate propria :* nimirum ex parte dantis, ut habeat bona aliqua superflua : & ex parte accipientis, ut habeat veram aliquam necessitatem.

Ex parte dantis.

Bona possunt esse necessaria, vel superflua dupliciter quoad naturam seu vitam ; & quoad personam seu statum. Bona necessaria naturæ, seu vitæ sunt, quæ requiruntur necessariò ad conservandam vitam, & naturam suam, ac familiæ suæ. Superflua autem naturæ & vitæ dicuntur, sine quibus quis suam, familiæque vitam congruè conservare,

vare, ac tueri potest. Adeoque bona sufficienti naturæ & vitæ habere censetur, qui habet congruum victum, vestitum, & domicilium pro se, & familia sua, juxta illud I. Timoth. 6. *Habentes alimenta, & quibus regamur, his contenti sumus.* Reliqua bona ultra ista dicuntur superflua naturæ.

41 Bona necessaria personæ, vel statui dicuntur, quæ necessaria sunt ad decentem conservationem statûs vel conditionis personæ, utpote honesti civis, Magistratûs, Nobilis &c. Hi enim ipso jure naturæ ad statum, vel conditionem suam tuendam plus requirunt, quam privatus civis plebeius, rusticus &c. secluso tamen abusu moderni temporis, quo nobiles, & potentes summum quemque luxum censent esse de ratione statûs sui. Bona ergo superflua personæ, vel statui dicuntur, sine quibus talis sum, familiæque suæ statum sufficienter conservare, ac tueri potest: quæ proinde simpliciter dicuntur bona superflua.

42 Ubi tamen adverendum ex communi cum S. Thoma cit. q. 32. a. 1. 1. Sub bonis necessariis vitæ, vel statûs non tantum intelligi necessaria vitæ vel statui propriæ personæ, sed etiam propriæ familiæ, utpote parentum, filiorum, conjugis, necessarii famulitii. 2. Non tantum necessaria vitæ, vel statui in præsentis, sed etiam quoad futuram necessitatem, quæ communiter accidere solet, & moraliter certò accidet: ut pro tempore morbi, senectutis, pro educandis, elocandis, & dotandis liberis &c. (non item pro extraordinariis, vel imaginariis necessitatibus: ut si cæcus fieret, si domus

com-

combureretur &c.) 3. Addunt Vasquez, Fillincius, alii cum Diana p. 1. tr. 15. resolut. 32. sub bonis necessariis statuti, etiam comprehendi illa bona, quæ conservantur pro augendo statu, cum bono communi expediat mutatio statuum. Meritò tamen hic damnata est ab Innocent XI. inter alias propositio hæc 12. *Vix in secularibus invenies, etiam in Regibus, superfluum statui, & ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.*

Ex parte accipientis.

TRiplex communiter distinguitur necessitas, 43
extrema, gravis, communis.

Necessitas extrema dicitur, quâ vita ipsa periclitatur, vel certè quid æquivalens: ita ut vel mors certò secutura sit, vel morti simile malum: puta, gravis, periculolus, vel incurabilis morbus, amissio membri principalis, vel sensus corporis, durissima, ipsaque morte gravior v. g. Turcica captivitas &c. nisi homo ope congrua adjuvetur. *Necessitas gravis* dicitur, quâ quis vitam valdè difficulter, statum verò omninò tueri non potest: ut si gravi, & diuturno morbo, vel fame labores, ob debita diuturno carceri includendus sis, si notabiliter casurus à statu tuo, ut si Nobilis servire, vel laborare serviliter cogatur, honestus civis mendicare: denique quandocunque subest periculum cujuscunque mali, vel damni emergentis gravis, quo amittas aliquid jam habitum, vel tibi debitum. Secus est de lucro cessante, vel occasione acquirendi aliquid nondum habitum, vel debitum, ut magnam summam,

mam, statum nobiliorem &c. hæc enim non est necessitas sed potius cupiditas. *Necessitas communis* dicitur, quâ homo communiter, non decidendo natabiliter à statu suo, laborat, & cui cum aliqua morali sollicitudine, ac industria ipsius patientis, vel aliàs communi, & ordinario modo succurri potest: qualis est pauperum, qui mendicare solent, & mendicando à suo statu non decidunt: Item aliorum egenorum, qui duro licet labore, ægrè tamen se, suosque sustentant: quales necessitates communiores, verè sunt nimis communes hoc tempore apud plebeios. His intellectis, sit.

Quartum certum.

44 **C**ertum denique est, quòd habens sola necessaria sibi quoad naturam, vel statum, nunquam teneatur facere eleemosynam pro simili necessitate proximo laboranti. Fundatur in naturali Charitatis ordine, quo quilibet quoad bona ejusdem ordinis magis potest, & debet amare seipsum, quàm proximùm. Et hinc.

45 I. Habens tantùm necessaria naturæ, non teneatur, nec potest facere eleemosynam proximo, etiam extrema necessitate laboranti: Quia quilibet suam, suorumque vitam potest, & debet aliorum vitæ, & incolumitati præferre. Excipit tamen D. Thomas *cit. q. 32.* causam his verbis: *Si quis subtrahendo sibi daret alicui magna persona, per quam Ecclesia, vel Respublica sustentetur: quia pro talis persona liberatione seipsos, & suos laudabiliter mor-*

tis periculo exponeret, cum bonum commune sit proprio præferendum.

II. Similiter habens necessaria statui suo, non⁴⁶ tenetur cum æquali vel simili detrimento sui statûs aliter facere eleemosynam in necessitate gravi, vel statûs tantum, ob eandem rationem, nisi rursus aliter egens esset persona publica Reipublicæ necessaria, ut paulò ante dictum.

III. Multò minùs tenetur quis in communes⁴⁷ necessitates pauperum deferre opes, vel bona sua necessaria suo statui pro præsentis, vel futura ordinaria necessitate: vel etiam pro rationabiliter augendo statu: imò non liceret cum notabili detrimento statûs vel familiæ, nisi quis velit paupertatem Evangelicam amplecti, juxta consilium Christi Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, qua habes, & da pauperibus &c.* Communissima cum S. Thoma cit. a. 6. His ut apud omnes certis suppositis, pro generali Regula sit.

ASSERTIO III.

Precepto Charitatis & misericordia tenetur sub⁴⁸ mortali homo facere eleemosynam, non tantum in necessitate proximi extrema, etiam de necessariis statui, sed etiam in gravi, & probabilissimè etiam in communi necessitate, de bonis superfluis: sed propriis, & justis tantum. Ratio præcepti generalis data est in supposito secundo certo, & satis patet ex dictis. Assertio nunc per partes explicanda, & probanda est.

In necessitate extrema.

49 **P**roximo extrema necessitate laboranti sub mortali teneris succurrere, non tantum de superfluis, sed etiam de aliquibus necessariis statui. *Omnes.* Ratio clara est: quia ordo Charitatis postulat, per se loquendo, & cæteris paribus, ut proximi vitam pluris faciamus, quam dignitatem proprii statûs, & multò pluris, quam opes simpliciter, etiam statui superfluas. Hic enim verissimum illud Ambrosii: *Pasce fame morientem, si non pavisti, occidisti.*

Exceptiones & Casus.

501. **N**ullus tenetur inquirere tali extremâ necessitate laborantes, sed sufficit succurrere, & iuvare notos. *Vasquez aliis cit. Diana p. 5. tr. 8. Resolut. 7.* Qui tamen dubitaret de alicujus proximi extrema necessitate, teneretur sub mortali inquirere veritatem, quia alias relinqueret se in periculo peccandi mortaliter contra præceptum succurrendi proximo in extrema necessitate, ut notant Sanch. aliique cum Laym. *lib. 2. tr. 3. c. 6.* Quod si facta inquisitione, dubium perseveret, non teneris succurrere; quia possessio stat pro libertate. *Sanch. aliique cum Diana cit. Resolut. 19.* Qui rectè notant, pauperibus publicè expositis, ex nuditate, morbo, defectibus membrorum &c. extremæ necessitatis signa ostendantibus, parò debere succurri sub mortali: quia illa signa communiter exaggerantur, si non omnino finguntur.

Careant

Ceterum, cum plures sciunt extremam necessitatem proximi, omnes tenentur succurrere per æquas partes: si nolint alii, omnes tenebuntur in solidum, omnesque scientes, & omittentes peccabunt mortaliter. Si unus velit totum præstare per se, alii liberabuntur. Quod si verò aliis de contribuendo admonitis, & recusantibus, unus totum præstitit, poterit partes ratas ab aliis jure exigere; vel etiam compensare. Ita multis cit. Diana eodem tract. 8. Resol. 2. & sequentibus.

II. Habens tantum necessaria vitæ & statui] absque superfluo, tenetur quidem sub mortali ad extremam proximi necessitatem sublevandam aliquid detrahere de necessariis suo statui, ut dictum est, non tamen cum gravi detrimento sui status. multò minùs tenetur ideo se de suo statu deicere, seu illa bona expendere. quibus amissis deberet notabiliter à suo statu cadere; ut si Nobilis ideo servire, honestus opifex mendicare deberet: *secundùm omnes.* Ratio est: Quia non teneris artius vitam proximi conservare, quàm tuam: sed tuam vitam non teneris sic conservare: non enim teneris v.g. ad sanitatem recuperandam omnes tuas opes expendere, ut postea sanus factus, omninò miser evadas, quia id moraliter morti æquiparatur: ergò minùs alienam. Quin imò etiam de bonis simpliciter superfluis nemo tenetur etiam in extrema necessitate proximi expendere magnam pecuniæ summam, ad emendum v. g. exquisitissimum & pretiosissimum medicamentum, etsi necessarium, qualem nec ipse infirmus, si pecunias haberet,

beret, juxta rationem status sui sibi comparare deberet, ut cum aliis notat Laym. *cit. n. 4.* Nec ullo casu pro alicujus privati vita quis tenetur exponere magnas divitias: v.g. ter, vel quater mille aureos. Quia tantis divitiis in Republica plus boni causari potest, quam sit unius privati hominis vita; ut ex communi notat *Diana cit. Resolut. 6.* Denique ordinariis tantum mediis succurere præcipit Charitas, non extraordinariis: esto etiam hoc, ut quid perfectius suadeatur. Excipiendum tamen videtur, si persona esset conjunctissima: ut si filius Patrem, vel pater filium ab injusta morte certo aliis inferenda, etiam aliquot millibus, statui tamen suo non valde necessariis, vel superfluis redimere possit, omnino videtur ex charitate & pietate obligandus: quia plus sibi invicem sine dubio debent Pater, & filius, quam alii non ita conjuncti.

52 III. Eleemosyna etiam in extrema necessitate non debetur ex justitia, sed solum ex Charitate, neque enim aliud est *jus poli*, quam naturalis, & generalis obligatio charitatis. Unde qui etiam in extrema necessitate non dedit eleemosynam (nisi aliunde ex justitia obligatus fuisset, ut Magistratus Pater, &c.) secuta morte, vel damno proximi, non tenetur ad restitutionem ullam. Ita communiter DD. Navarrus *c. 24. n. 7.* Bellarminus, *Valentius Filiucius*, aliisque plurimis citatis *Diana ibid. Resolut. 2.* Ratio est: Quia nullum potest assignari idoneum argumentum tam strictæ obligationis. Non tamen licet emere in servum se volentem vendere in extrema necessitate, sed ei ex charitate gra-

necessitate omnia sunt communia quoad necessarium
 usum; ergò etiam res pretiosissima, etiam duo, tria
 quatuor millia communia erunt, & licitè auferri
 poterunt (dummodò per hoc alter non constituatur
 in æquali necessitate) etsi alter dives per se non
 teneatur tunc talem summam erogare: quia nimirum
 jus extremæ necessitatis est in rem necessariam
 & non in personam Domini rei. At poteritne Do-
 minus rei tunc impedire, & prohibere auferentem?
 Hic nodus difficilis, & mihi nondum liquidò solutus.
 Certum tamen est, posse, sequendo oppositam
 sententiam, etiam probabilem, quòd alter tantam
 summam auferre non possit. Qua ratione dicitur
 tur bellum ex utraque parte iustum, non absolute
 per se, sed per accidens ratione oppositarum opinio-
 num probabilium. De quo in materia de Conscien-
 tia, & iustitia.

§. II.

In necessitate gravi.

55 **H**abens superflua naturæ, & statûs, tenetur
 sub mortali facere eleemosynam proximo
 gravem necessitatem patienti (si nimirum ipse
 sciat necessitatem, & alius non adsit, qui debeat
 & possit, ac velit succurrere, juxta supra dicta
Communissima DD. Azorius, Sanch. & aliis con-
gestis Laym. l. 2. tr. 3. c. 6. n. 4. & Diana p. 5. m.
8. Resolut. 14. contra paucos ibidem relatos. Re-
 tio generalis Charitatis, etiam hîc militans est.
 Quia lex Charitatis obligat succurrere proximo
 vera necessitate, quando sine nostro incommodo

detrimento possumus: tenemur enim diligere
 proximos, sicut nos ipsos: & non tantum *verbo*
lingua, sed opere, & veritate, inquit, S. Joan.
 pra allegatus: sed qui habet superflua, noturæ
 status potest succurrere proximo sine gravi, suo
 commodo, vel detrimento: ergo in vera gravi
 necessitate etiam tenetur. Adde: Quod si in
 gravi necessitate nullus succurat, etiam proximo
 minere necessitatem extremam. Unde S. Scri-
 ptura tam strictè præcipiens eleemosynas in necessi-
 tate proximi, non facit mentionem extremæ tan-
 tæ necessitatis, ut nimirum intelligatur omnis ve-
 ra & gravis necessitas proximi, prout ubique in-
 telligunt SS. PP. Sic D. Ambrosius l. 1. de officiis,
 13. ait: *Grandis culpa est, si, sciente te, fidelis*
laborat, si scias eum fame laborare, arumnâ pati,
refertim si mendicare erubescat. Sic ille. Quin-
 iam cum S. Thoma, aliisque citt. Laym. cit. n. 4.
 Tamb. l. 5. Decal. c. 1. S. 1. rectè docet in valde
 gravi necessitate proximi teneri divinè succurrere,
 tam de aliquibus necessariis; non tamen valde ne-
 cessariis statui: sic ut ipse succurrens inde deberet
 succurrere necessitatem: hoc enim lex, & ordo Cha-
 ritatis nunquam præcipit.

EXCEPTIONES, ET CASUS.

I si gravi, imò etiam extrema necessitate om-
 niummodò laboranti, qui scilicet re, & spe
 super est, habens superflua ex præcepto eleemo-
 sine teneatur dare gratis, quæ necessaria sunt ad
 necessitatem sublevandam: quando tamen gravi,
 extrema necessitate laborans non spe, sed re
 tantum,

tantum, seu actu hic & nunc pauper est, puta, quia
 vel alibi in Patria v. g. habet bona; vel ita confi-
 rurus est, ut probabiliter credatur postea acqui-
 raturus; vel non ipsa re, sed solum usu rei indiget,
 ut equo, curru &c. nemo tenetur gratis dare, sed
 sufficit accomodare, vel vendere cum onere restitu-
 tionis, vel solutionis, sub conditione, cum ali-
 quando poterit. Ita satis communis DD. Navar-
 r. c. 24. Lessius l. 2. de justitia c. 16. dub. 1. Vasquez,
 Tannerus, aliisque citatis Diana eodem Tract. su-
 pra. Ratio: Quia præceptum Charitatis, & eleemo-
 sijnæ solum præcipit succurrere necessitati pro-
 ximi: hac autem ratione verè succurritur necessi-
 tati proximi, etsi non per simplicem eleemosy-
 nam, tamen vero opere Charitatis & Misericor-
 diæ: idque maximè verum esset debet, quoties
 notabilis summa pecuniæ, vel res magni pretii v.
 g. ultra viginti florenos inter præsentem necessi-
 tatem esset expendenda. Nam licet quis in extre-
 ma necessitate licitè accipiat necessaria, accipientis
 tamen rem magni pretii non justè imponitur hæc
 gravis obligatio restituendi aliquando, cum poterit
 seu ad pinguiorem fortunam pervenerit, ut notant
 DD. citi.

§7 II. Habens ergo superflua naturæ & status, vi-
 densque proximum gravem necessitatem pati v. g.
 fame, vel morbo affligi, ob debita diuturno carce-
 re macerari: eum ab hoste captum &c. tenetur
 succurrere, saltem mutuando, maximè cum alter
 petierit, & alius, qui jure possit, & velit, non ab-
 sit. Ubi tamen gravitas peccati omissionis ex cir-
 cum-

circumstantiis expendenda est prudenti iudicio. Neque (uti jam supra dictum) tenetur quis inquirere de gravi necessitate proximi, sed sufficit misereri occurrentibus: nec tenetur juvare omnes, sed quibus placet, servato ordine Charitatis: neque totam necessitatem sublevare, sed pro facultate & arbitrio aliquid contribuere: ut ex communi notant DD. cit. Et optimè Vasquez. Opusculo de Eleemosyna.

III. Egroto gravi, & maximè extrema necessitate laboranti, tenetur Medicus gratis subvenire, saltem arte, si sumptu nihil possit. Universaliter Advocatus tenetur gratis in iudicio patrocinari proximo, non tantum in extrema necessitate, & causa capitali, sed etiam in gravi, ut si putetur injustè damnandus ad gravem mulctam, publicam fustigationem, trirames &c. nisi in iudicio defendatur. Ex communi Suarez, de Charitate disp. 7. sect. 4. num. 4. Lessius l. 2. c. 31. dub. 7. Laym. cit. c. 6. num. 5.

IV. Captivum apud Turcas nemo tenetur sub mortali, etiam de superfluis redimere: quia ad id magna summa requireretur, & facilè pretium redemptionis auferetur: tenetur tamen tali petenti, utpote in vera gravi necessitate posito aliquid dare. Excipe: nisi captivus talis esset injustè occidendus, præ tristitia, vel aliis ærumnis conficiendus: tunc enim verè esset in extrema necessitate, ideòque de superfluis statim necessario juvandus: ut cum aliis notat Diana eod. tr. resolut. 6. Cæterum an e-

Si 4 gens

gens etiam in gravi necessitate licitè possit auferre
ibi necessaria, suo loco videbitur.

§. III.

In necessitate communi.

60 **P**robabilissimum est, habentes bona simpliciter
superflua naturæ, & statûs, etiam sub mi-
tali teneri quandoque facere eleemosynam pauperi-
bus, communem tantum necessitatem patientibus.
Ita communissima DD. præsertim Antiquiorum.
Thomas 2. 2. q. 32. a. 5. Navar. c. 24. n. 5. Rich-
ardus, Sotus, Bannes, Covarruvias, Valentia, Ca-
ragonius, Azorius, Fillincius, aliisque relatis Be-
larminus l. 3. de bonis operibus c. 7. Tannerus tom.
3. Disp. 2. q. 5. dub. 2. Laym. l. 2. tr. 3. c. 6. n. 1.
(Etsi contrarium sentiant plerique moderni, ut
debitur) Est hæc Sententia, uti longè communior
ita sine dubio tutior, Sacræ Scripturæ, & SS. Patrum
conformior, & idè paulò latius confirmanda
gratiam mendicantium.

61 **I.** Sumitur ex S. Scriptura *Luca 3.* Joannes Ba-
ptista cum dixisset: *Omnis arbor, qua non facit
fructum bonum, excindetur & in ignem mittetur.*
Quærentibus turbis; quid igitur faciemus?
utique solo consilio, sed præcepto, respondit: *Qui
habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet
escas, similiter faciat.* Ubi per duplices tunicas
& escas, intellexit bona superflua. Nec dixit
Det frigore, vel fame morienti, id est, extremam
vel gravem necessitatem patienti, sed simplicitè
non habenti, communem scilicet etiam necessitatem
tem concludens. Rursus *c. 12.* diviti illi habentibus

plurima bona, & cogitanti de amplificandis conditoriis, dictum est: *Stulte, hac nocte repetent animam tuam a te, qua autem parasti, cuius erant? Si est, qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives.* Quem locum exponens D. August. 1. quinquagint. homiliarum homil. 7. docet: Divitem illum non ob aliud peccatum esse damnatum, nisi quia superflua retinebat; & sic perituros sui similes. Denique 1. Timoth. ultimo. *Divitibus huius saeculi praecepe non sublime sapere. neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum; bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant vitam eternam.*

II. Probatur clarissima SS. Patrum autoritate. 62
 D. Basilii Oratione in illud Lucae 12. *Destruam horrea mea: inquit: At tu nonne spoliator es, qui, qua dispensanda accepisti, propria reputas. Est panis famelicis, quem tu tenes; nudi tunica, quam in conclavi servas; discalceati calceni, qui apud te marcescit; indigentis argentum, quod possides inhumatum. Quocirca tot pauperibus injuriam facis, quod dare valeres.* D. Chrysost. hom. 34. ad populum Antiochenum: *Nunquid grave quidpiam, & onerosum a nobis requiri? Necessitatem excedentia vult nos facere necessaria; & quae nequiquam, & inutiliter posita sunt, hoc vult bene distribui.* Et infra: *Tuarum rerum es, o homo! dispensator, non minus, quam qui bona Ecclesiae dispensat. Non ad hoc accepisti, ut in deliciis absumeres.*

meres, sed ut in eleemosynam erogares &c. D. Ambrosius Serm. 18. Sed ais, quid injustum est, si cum aliena non invadam, propria diligenter servem? O impudens dictum! propria dicis? quæ? Ex quibus reconditis in hunc mundum detulisti? Non minus est criminis habenti tollere, quam cum possit, & abundes, indigentibus denegare. D. August. in illud Psalmi 147. Confortavit seras portarum tuarum: ait: Superflua diviti necessaria sunt pauperi. Aliena retinet, qui ista tenet. D. Gregorius 3. p. Pastoralis, Admonitione 22. inquit: Admonendi sunt, qui nec aliena appetunt, nec sua largiuntur, ut sciant sollicitè, quòd ea, de qua sumpti sumus, cunctis hominibus terra communis est, & idcirco alimenta quoque omnibus communiter profert: & idcirco in cassum se innocentes putant, qui commune Dei munus sibi privatim vendicant. Plura pulcherrima confert Valentia 10. 3. disp. 3. 9. 9. punct. 4.

- 63 III. Probatum Ratione desumpta ex ipso præcepto Charitatis, quo tenemur proximum diligere, sicut nos ipsos, ideòque cum facile possumus, etiam ei in quavis miseria constituto succurrere, sicut vellemus nobis succurri: sed divites habentes bona superflua facile possunt sublevare miseriam pauperum, etiam communem necessitatem patientium. Neque fieri potest, ut diligant verè proximos, sicut seipsos, si neque superflua quidem velint cum illo necessitate communicare: Juxta illud 1. Joan. 3. *Qui habet substantiam hujus sæculi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clau-*
serit

seriè viscera sua ab eo, quomodo Charitas Dei manet in illo? Ergo ad hoc obligantur ex præcepto Charitatis. Accedit specialis ratio assignata à SS. Patribus etiam *citt.* Divites habentes bona superflua, etsi revera sint Domini opum suarum justè acquiritarum, si comparentur ad Deum, non tam Domini, quàm dispensatores dicendi sunt: Dei enim omnium Conditoris providentiâ fiunt homines divites aut pauperes, & illi divites Deo de divitiarum usu rationem reddituri sunt, ut Christus docuit multis parabolis, maximè villici iniquitatis: ergo divites tenentur bona sua dispensare secundum voluntatem, & ordinationem Dei. Atqui Deus omnium Pater voluit, & ordinavit, ut alii superfluis abundant, alii necessariis egeant perpetuò: sed mirâ providentiâ divitias inæqualiter distribuit: alios voluit divites, alios pauperes, ut illi per misericordiam, isti per patientiam Regnum Dei consequantur: ergo contra voluntatem Dei peccant divites, bona superflua retinentes, derelictis pauperibus, etiam communem necessitatem patientibus. Addunt denique rectè *DD* *citt.* in comuni necessitate pauperum moraliter semper esse aliquam necessitatē gravē: & rectè, si enim in communibus necessitatibus nullus succurrat, necessariò orientur necessitates graves, & denique extremæ, quo casu omnes tenebuntur succurrere: ergo etiam in communi necessitate tenebitur quivis aliquando succurrere, tum, quia forte gravis est: tum quia certe facile gravis, & tandem extrema fieri potest.

IV. Minus ergo probabilis, minus tuta, minus pia est opposita sententia sanè etiam gravium *DD*.

S.

S. Antoninus, Alensis, Gabriel, Rodriguez, aliorum cum *Vasquez opusculo de elemosyna, c. 1. & octo-*
decim citantis Diana p. 5. tr. 8. resolut. 37. Ratio
 potissima est: Quia non teneor alicui errogare mea
 bona, quando vel prudenter æstimo, ejus necessita-
 tem valdè levem, & tolerabilem esse, vel esse sub-
 levandam ab aliis: Atqui omnis necessitas *Com-*
munis ideo dicitur quia vel supponitur aliis mediis
 ordinariis facile sublevabilis, vel quia de se modica,
 levis, & tolerabilis est, ut ei succurrere non tam
 videatur sublevare necessitatem, quam procurare
 felicitatem: ergo non est obligatio faciendi elee-
 mosynam in necessitate communi; saltem sub mor-
 tali; imò nec sub veniali, concludit *Diana cum*
aliis lib. cit. Confirmatur: Quia alioquin se-
 queretur infinitos divites damnari, qui communes
 illas pauperum necessitates parvi faciunt, & nisi
 gravem necessitatem apprehendant, elemosynam
 omittunt. Et tandem intolerabile esset omni di-
 viti singulis succurrere necessitatibus communibus,
 cum hæ frequentissimæ sint, & innumeræ. Faten-
 dum omnino est etiam hanc probabilem esse senten-
 tiam, & omnino tutam, ut saltem Confessarius se-
 cundùm eam possit se accommodare pœnitenti eam
 sequenti, ut inferiùs iterum notabo.

65 Ad fundamentum tamen facile *R.* Ea ratione
 solum probari, quòd dives non teneatur facere
 elemosynam, aut determinate huic pauperi,
 quamdiu supponitur ejus necessitas sublevanda ab
 aliis, vel esse valdè levis, & tollerabilis; aut gene-
 raliter omnibus pauperibus communem necessita-
 tem

tem patientibus, quod nos non asserimus, sed no-
 tanter diximus, *Quandoque*. Minimè autem pro-
 batur, eos non teneri unquam facere eleemosynam
 in communi necessitate: cum S. Scripturæ, & SS.
 Patrum doctrinæ manifestè repugnet. Et novissi-
 mè omninò convincere videtur ab Innocentio XI.
 damnata hæc propositio 12. *sup. cit. Vix in sacula-*
ribus invenies, etiam in Regibus, superfluum sta-
tui, & ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam,
quando tenetur tantum ex superfluo statui. Audis?
 Damnatur sententiâ asserens: *vix aliquem teneri*
ad eleemosynam de superfluo statui. Ergo à for-
 tiori damnata videtur sententiâ asserens: *teneri*
unquam. Sunt tamen etiam hæc

EXCEPTIONES, ET CASUS.

Habentes bona superflua &c. Excusantur er-66
 go ab eleemosyna danda in communi ne-
 cessitate, qui licet habeant bona superflua statui
 præsentis, necessaria tamen sunt statui futuro, ut
 pro dotandis, & elocandis liberis &c. aut aliam
 pro altiori statu per media licita probabiliter acqui-
 rendo. Cum enim Reipublicæ expediat fieri mu-
 tationem statuum, licitè quis ad altiorem statum
 potest tendere, atque ad eum obtinendum, & con-
 servandum superfluas antea opes conservare, dum-
 modo conservatio non fiat tempore extremæ vel
 gravis necessitatis Reipublicæ. *Communis DD.*
cum S. Thoma, Navar. Laym. cit. Quare rur-
 sus fatendum est, sæculares raro habere superfluas
 opes statui simpliciter, sicque rarò peccare in ne-
 cessitate communi eleemosynas omittendo. Unde
 rectè monent DD. cum Laym. cit. n. 6. n. 5. Con-

fessarium non facile, aut vix unquam absolutio-
nem negare debere divitibus, qui in communi tan-
tum necessitate eleemosynas facere recusant: tum
quia de hac obligatione, an, & qualis sit, Docto-
res non consentiunt, & opposita Sententia gravium
DD. damnanda non est: tum quia, ut dictum est,
divites raro habent bona simpliciter superflua, &
vix accidit, quin causam aliquam habeant, cui
eleemosynam facere recusent.

67 II. Tenentur *quandoq;* facere eleemosynam: uti-
que non semper, & ubique, & omnibus commu-
nem necessitatem patientibus, & alioquin certè
& ditissimus quisque ipse facile in gravem necessi-
tatem incidet, ad quod neminem adstringit Cha-
ritas, licet alliciat. Satisfacies ergo ó Dives!
huic obligationi dando *quandoque* eleemosynam de
bonis superfluis communi necessitate laborantibus
pro ratione facultatum tuarum. Tamburinus *l. 5.
c. 1. §. 1. n. 17.* benè putat satis esse, si ex centum
aureis annuis des duos, ex ducentis quatuor, (sed
certè non eadem proportione, si multum excedant
tuæ divitiæ.) Id enim videtur satis pro necessitate
adeò non urgente. Pro plebeis optimum consili-
um est, ex lucris quibusque decimam partem se-
ponere in honorem Dei pauperibus erogandam;
tum in gratiarum actionem; tum pro impetranda
benedictione in futurum. Id enim perfacile, &
sine dubio sufficiens est.

68 III. In casibus particularibus, huic, vel illi pau-
peri, eum facillimè possis, absque ulla causa, elee-
mosynam negare in communi necessitate, non ni-
si veniale est: debitum enim faciendi eleemosynam

ia necessitate communi respectu unius, & alterius
 censetur materia levis, quæ tamen respectu om-
 nium gravis est; ut ex communi notant *Tannerus*
 & *Laym. cit.* Omni autem culpâ vacabit com-
 muniter indigenti negare eleemosynam, si aliqua
 subsit causa rationabilis; utpote, cum nimis mul-
 ti, & sæpè petunt: cum differs, ut tempore com-
 modiori, vel aliis des, qui magis placent, & indi-
 gent: cum in communi necessitate neges eleemo-
 synam, ut differas in necessitatem prævisam gra-
 vem. Item si statuisti bona tua superflua applicare
 ad alios pios usus, excusaberis ab eleemosyna dan-
 da in communi tantum necessitate, minimè verò
 in gravi, vel maxima.

IV *Quantitas, & modus erogandi eleemosy-⁶⁹*
 nam æstimari, & regulari debet ex quator. 1.
Ex quantitate facultatum: juxta illud *Tobiae 4.*
Quo modo potueris, ita esto misericors. Si multum
tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fue-
rit, etiam exiguum libenter impertiri stude. 2. *Ex*
necessitate pauperum: Quo enim major est necessi-
 tas, & indigentia proximi: eò plus erogandum
 erit pro facultate, utpote plus in extrema, quàm
 gravi, & plus in gravi, quàm communi. 3. *Ex nu-*
mero pauperum: Si enim magna est multitudo
 pauperum, necessitas communis, minus erogan-
 dum erit inter singulos, ut plures juves. Si verò
 multorum, & sit necessitas gravis, vel extrema, &
 plures sufficienter juvare nequeas, præstat uni vel
 paucis dare, quod profit (aliis Dei, & piorum curæ
 relictis) quam inter plures dispergere, quod non
 profit.

profit. 4. *Ex ordine Charitatis*; Supposita enim necessitate æquali, extrema, gravi, communi aliis præferendi sunt nobis corpore, vel spiritu magis conjuncti; ut magis patebit *Scēt. 4.*

COROLLARIUM.

Peccant sine dubio divites habentes bonâ simpliciter superflua & vitæ & statui, qui ex proposito statuunt in communibus necessitatibus nullam unquam eleemosynam facere; aut saltem implicito ejusmodi proposito reipsa nunquam eleemosynam erogant indigentibus, atque absque ulla rationabili causa, omnes omninò pauperes à se inhumaniter depellunt. Tales enim inordinato divitiarum amore affecti, omni Dei, & proximi charitate exuti videntur, juxta verbum Christi: *Non potestis DEO servire, & Mammona.* Ex communi *Valentia, Tannerus cit.* idque abundè probant. Quomodo ergo excusandi à mortali, qui panes, vestimenta &c., potius corrumpi sinunt, vel canibus inutilibus dant, quàm pauperibus amore DEI petentibus? superfluis contra statum convivii, aliisque modis magnas opes dilapidant, pauperi interim ordinariè nummum, vel frustulum panis inhumanè negantes, veri illius Epulonis Evangelici nepotes? Juvat audire *D. Augustinum* serm. 231. super illa verba *Tobiæ 4.* *Quomodo potueris, ita esto misericors: exclamantem: O infelicitas generis humani! quam multi inventuntur, qui ebriosos, & luxuriosos amplius, quàm oportet, cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus unum calicem dissimulant dare; nec attendunt.*

dunt, quia illud quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus deberet accipere. Et post: Sed qui tales sunt, quando alios in nimio potu sepeliunt, pauperi eleemosynam petenti dicunt: vade in ante, & dabit tibi Deus. Et utique, dum ambulaverit, DEUS ei daturus est. Quid est ergo, quod dicit: vade in ante, & dabit tibi DEUS? Nisi vade ad illum hominem, qui habet DEUM, quia daturus est DEUS. Ac si ore suo ipse confiteretur apud se, DEUM non esse, quo inspirante possit erogare pauperibus. Hæc. S. Doctor. Cui liceat subsumere: atqui apud quem DEUS non est, certissime diabolus est: ergo &c. Tandem specialiter Episcopi Beneficiati tenentur strictissima obligatione facere eleemosynas de bonis & divitiis superfluis Ecclesiasticis statui, & sustentationi suæ congruæ: quia tum ex sententia & mente fundatorum; tum ex Sacrorum Canonum Decretis, redditus Ecclesiastici speciali ratione pauperibus sunt obligati, de quo in materia de justitia. Hic solum obiter Notandum: Prædictos Beneficiatos non obligari totum residuum sustentationi erogare pauperibus, sed sufficit erogare aut medietatem superfluum, aut quartam partem omnium reddituum, quod tutius est, ne Beneficiati totos redditus laxiori sustentationi, laxâ conscientia applicent, ut cum aliis bene probat Diana supra cit. Loquimur autem de communi necessitate, nam in necessitate gravi eos ad amplius obligari, certum est apud omnes. Tandem eadem ratione Monasteria quædam, & domus Religiosæ ratione foundationis instituta ad fa-

658 *Tract. III. in IV. Præcept. Decal. Cap. VI.*
ciendam eleemosynam, & hospitalitatem, dare tenentur urique sub peccato mortali.

§. IV.

De bonis propriis, & justis tantum.

71 **N**imirum tantum habens propria, & iusta bona, aut de licentia expressa, vel rationabiliter præsumpta habentis, potest & tenetur facere eleemosynas communi saltem necessitate. *Omnes.* Ratio patet: Quia eleemosyna est gratuita largitio: nullus autem potest alteri largiri, nisi quod ejus proprium est, aut de aliqua licentia ejus, cujus proprium est, nisi extrema, vel forte etiam gravis necessitas aliquid permittat, de quo mox: ergo &c. Unde Proverb. 3. dicitur: *Honora DEUM de tua substantia.* Et vulgare dictum est: *Ex alieno liberalium esse, species furti est.* Vulgò ajunt: *Furari corium, & calceos dare pauperibus.*

EXCEPTIONES, ET CASUS.

I.

Quoad necessitates.

72 **J**N extrema necessitate proximi, quis potest, & tenetur succurrere, si propria bona non habeat, etiam de bonis alienis, etiam incio, si commodè consuli non possit, etiam invito Domino. *Communissima cum S. Thoma sæpè cit. quest. 23. art. 7.* Quia nimirum in extrema necessitate, quoad usum necessarium, omnia sunt communia: & sicut ipse extrema necessitate laborans à quovis licitè potest auferre sibi necessaria sine onere restitutionis; ita quis potest ei succurrere, si

ex proprio nequeat, ex alieno, ut alienum aufe-
 rando, aut alienum ante, etiam injustè habitum,
 aut per furtum, aut usuram, largiendo, quan-
 tum ad extremam ejus necessitatem sublevandam
 opus est; nec quoad hoc tenebitur ad restitutio-
 nem: uti cum S. Thoma notant Valentia *tomo 3.*
disp. 3. punct. 4. Tannerus *cit. dub. 2.* Laym. *cit. c.*
 6. Quo patet à fortiori, in necessitate extrema, quoad
 opus est, & eleemosynas facere posse uxores, fi-
 liosfamilias, Religiosos, Servos, inscius, vel eti-
 am invitis Maritis, Parentibus, Prælatiis, Domi-
 nis: tali enim casu sunt irrationabiliter inviti.

In necessitate gravi, res controversa est non ni-73
 hil. Communis enim Sententia negat egenum
 in gravi necessitate posse licitè auferre sibi necessa-
 ria à divite inscio, vel invito: & sic consequenter
 non licebit alteri de alieno, vel injusto dare elee-
 mosynam, inscio, vel invitito Domino. Contra aliū
 cum Diana *p. 3. tr. 3. resolut. 27. & parte 5. tr. 8.*
resol. 29. id licere affirmant: & consequenter con-
 cedunt te de alieno posse succurrere gravi necessita-
 ti proximi, si non possis de proprio. Sed de hoc
 agendum in septimo Præcepto.

In Necessitate communi, consentiunt omnes,74
 neminem posse, vel teneri facere eleemosynam
 de bonis alienis, vel injustis, ac obnoxiiis restitu-
 tioni certæ personæ faciendæ: exceptis casibus:
 1. De consensu expresso vel tacito Domini. 2. De
 rebus, quæ non eadem numero, sed specie tan-
 tum restitui debent: v. g. de pecunia furtô, vel
 usuris

usurâ acquisita, potest interim fieri eleemosyna
 salva obligatione restituendi æquivalens. 3. De
 alienis incertis, seu certæ personæ non obnoxiiis,
 quorum scilicet Dominus ignoratur, vel abest,
 ut ei restitui nunquam possint, potest, & debet
 fieri eleemosyna pauperibus: sicut etiam de bonis
 acquisitis per usuram, & simoniam, ex peculiari
 dispositione Juris. Sed tunc non est propriè eleemo-
 syna, vel opus misericordiæ, cum sit debitum
 ex justitia, ut ex S. August. *Epist. 54. ad Macro-
 donium* notavit D. Thomas *citata q. 7. a. 7.*
 De illicitè tantùm acquisitis, at non injustè, nec
 obnoxiiis restitutioni, ut lucra meretricum: & le-
 nonum, histrionum &c. quæ licet turpiter & illi-
 citè acquirantur, tamen patrato scelere licitè acci-
 ptantur, & possidentur, eleemosyna fieri potest,
 & in necessitate vera etiam debet *Communissima*
cum S. Thoma, aliisque cit. apud Laym. cit. n. 7.

QUOAD PERSONAS CERTAS.

I. Uxores.

75 **H**Æ etiam extra extremam, in omni necessitate
 possunt facere eleemosynam. Ex communi
 doctrina D. Thomæ cit. *Navar. c. 17. n. 15.*
Diana p. 5. tr. 8. resol. 34. In his casibus. 1. De
 bonis suis paraphernalibus, seu ultra dotem marito
 allatam habitis, vel acquisitis ante, vel durante
 Matrimonio, utpotè ex hæreditate, donatione
 propriâ industriâ familiæ non debitâ, neque no-
 civâ. Limitat *Navar. cit.* Nisi ipsa familia egeret
 quæ ordine Charitatis aliorum necessitati, cæteris
 paribus, præferenda esset. 2. Cum uxor ipsa fa-
 miliam

miliam gubernat, vel consentiente marito, ut passim solet, vel marito absente, ægroto, amente, aliãve causã impedito. Quo tamen casu, non debet facere majores eleemosynas, quàm vir, si gubernaret, faceret, vel facere deberet. Adde etiam pro salute corporali viri, fœminam licitè facere eleemosynam, exemplo Abigaelis. 1. Reg. 25. 3. Quando à marito assignatur uxori certa summa pro sua, vel etiam liberorum sustentatione, quod superest, vel quod subtrahit, sanctè erogat in eleemosynas, & licitè in honestas donationes, etiam liberales, inscio marito. 4. Quotiescunque occurrit necessitas, in qua maritus ipse teneretur eleemosynas facere, tamen, nolit, utpote non tantum in necessitate extrema, vel gravi, sed etiam in communi, quando adsunt bona superflua statui, & maritus nunquam vellet dare eleemosynas, servato debito moderamine, potest & debet facere uxor: tunc enim quoad hoc velut in viri locum succedit, & ejusque defectum supplet: idque ipso jure divino, quo uxor data est in adjutorium viro: & quia major est obligatio communis præcepti Charitatis ad succurrendum proximo, quàm subjectionis, & dependentiæ in gubernatione rei domesticæ, ad maritum: ideoque cessare debet hæc subjectio, urgente priori præcepto Charitatis. Extra hos casus absque expressa, vel interpretativa mariti licentia, vel consensu, non licet uxori facere eleemosynas de bonis communibus, quippè quorum administratio ad maritum spectat.

II. Filii familias

76 **D**E ipsis bonis parentum, quorum proprietatem vel saltem usus fructus ad parentes spectat, per se nullas possunt facere eleemosynas, nisi 1. de expresso, vel interpretativo, seu præsumpto eorum consensu, qui in rebus levibus, ut panum fructis, vel nummis, facile præsumitur, *secundum omnes.* 2. Quando peregrinantur, aut resident in Scholis exteris, possunt facere eleemosynas de sumptibus paternis, quas alii suæ conditionis faciunt. 3. Quando à parentibus habent deputatam summam pro sua sustentatione, quod superest, vel quod subtrahunt, sicut in alios quosvis usus licitos, ita maximè licitè in pauperes erogant. 4. Per se eleemosynas facere possunt de peculio suo castrensi, vel quasi castrensi, quod scilicet acquirunt aut per militiam, aut per officium publicum liberale, ut Medici, Advocati &c. vel per donationem Principis. Non item de peculio profectitio, quod ratione personæ, vel bonorum parentis acquirunt, nec de adventitio, quod sui intuitu aliorum donatione habent: horum enim usufructus ad patrem spectant, quamdiu vivit eorum curam gerens. Excipitur semper extrema necessitas.

III. Servi, & Ancilla

77 **D**E bonis Dominorum similiter per se non possunt facere eleemosynas, cum nullam habeant administrationem bonorum Domini sui, nisi similiter, de expresso, vel tacito eorum consensu, qui hinc facile præsumi debet de rebus parvis, quæ
alias

aliàs, inutiliter perirent, & maximè ea, quæ sibi de victu concessio subtrahunt: & denique de proprio peculio per se possunt, quod placet.

IV. Religiosi

DE bonis Monasterii, quorum administratio-78 nem non habent, non possunt absque licentia, vel consensu expresso, vel præsumpto Superioris facere ullas eleemosynas in materia gravi sub mortali peccato proprietatis, excepto solo casu extremæ necessitatis. *Ratio est evidens*: Quia nulum habent jus in illa bona; nec habere possunt in particulari, ratione voti paupertatis. Possunt autem Religiosi facere eleemosynas de bonis Monasterii. *In primis* cum administrationem habent juxta cujuslibet Ordinis vel Monasterii morem. 2. Cum consensu, & licentia Prælati etiam præsumpta: utpote si occurrente gravi necessitate, Superior commodè adiri non potest; aut exiguum quid erogandum est, rationabiliter præsumitur de consensu. 3. Denique cum peregrinantur extra Monasterium Studiorum, vel aliorum negotiorum causâ, ut supra de filiis familias dictum.

Hæc omnia ex communi, & certa DD. Sententia hic obiter, & summarie pro integranda materia de eleemosyna ad necessariam notitiam Confessarii annotata sufficiant: aliàs ex professio eorum fundamenta tradenda sunt in Materia de justitia, maximè ad septimum Præceptum.

COROLLARIUM.

EX dictis patet de operibus Misericordiæ corpo-79 raliibus. Etenim pascere esurientem, potare

tare sitientem, vestire nudum, colligere hospitem: hæc verissimè comprehenduntur nomine elemosynæ: in quibus omnibus potest esse necessitas vel communis, vel gravis, vel extrema, adeoque obligatio sub peccato mortali. De redemptione captivorum innocentium supra aliquid tactum est, & in his partibus rarus casus. Visitare infirmos & sepelire mortuos, sunt beneficia communia Charitati: quorum omissione, secluso odio, vel inimicitia, aut scandalo aliorum, raro potest contingere peccatum mortale. Procedendum ergo nunc ad opera Misericordiæ spiritualia.

SECTIO III.

Obligatio correctionis fraterne.

SUMMARIUM.

80. Vsque ad n. 85. *Explicatur correctionis, vel correptionis fraterne definitio.*
85. *Ex Charitate quilibet obligatur sub mortali corrigere proximum: ubi*
86. I. *Adest materia sufficiens. Quæ illa? usque ad n. 91.*
91. II. *Certa notitia peccati proximi.*
93. III. *Spes emendationis. Casus varii usque ad n. 99.*
99. IV. *Opportunitas. Quando hæc censeatur adesse, usque ad n. 103.*
103. *Corollarium.*
104. *In correctione fraterna observandus est ordo.*
105. I. *Ut si peccatum proximi occultum, correctio fiat occultata, inter te, & ipsum solum, si emendatio speratur.*
106. *Si te non audierit. adhibe tecum adhuc unum, vel duo.*
107. *Quod si non audierit eos, dic Ecclesia, hoc est, Superioribus.*
108. *Vsque ad n. 112. Quando peccatum est publicum, perniciosum seu contagiosum Reipublicæ, ut proditio.*